

Mä haluan oppia kieliä! Innostus kieliin herää kielikerhossa

Nina Pirttinokka

Kielikerhotoiminta on tärkeä osa koulun kielikulttuuria ja tarjoaa oppilaille uuden tavan tutustua eri kieliin. Toiminta tähtää oppilaiden kielellisen innostuksen heräämiseen ja uskallukseen valita eri kieliä jo varhaisessa vaiheessa alakoulussa. Olen ohjannut kielikerhoja kahdessa eri alakoulussa ja tehnyt tutkivan opettajan roolissa pro gradu -tutkielman kielikerhoista ja niiden vaikutuksesta kielelliseen heräämiseen sekä tutkinut, kuinka kielikasvatusta voi toteuttaa kielikerhossa. Tuloksista ilmenee hyvin vahvasti kielikerhojen positiivinen vaikutus oppilaiden kielellisen innostuksen heräämiseen ja leikin varjolla oppimiseen. Tutkielmani otsikossa on lause ”Leikin, siis opin”, ja se kuvastaa kielikerhon tärkeimmät osa-alueet. Tässä artikkelissa esittelen kielikerhotoimintaa Tammelan koulussa Tampereella ja teen kielikerhotoiminnasta kumpuvia johtopäätöksiä oppilaiden kielellisen innostuksen heräämisestä.

Kielellisen tietoisuuden herääminen ja innostuksen herättäminen

Vieraiden kielten opetuksessa ja kielikasvatuksessa kielellisen tietoisuuden tukevoittaminen on yksi keskeinen oppimisen tavoite. Perinteisessä kielellisen tietoisuuden määrittelyssä kielen merkitys ja muoto ovat toistensa kaksi eri puolta. Kielellinen tietoisuus merkitsee kielen merkityksen kääntämistä sen muotoon.

HUOMION KÄÄNTÄMINEN

MERKITYS

MUOTO

Tämä ilmiö tulee esille myös myöhemmässä vaiheessa vieraiden kielten opiskelussa. Kaikilla kielillä on kolikon kaksi puolta. Lapsen on ensimmäiseksi tultava tietoiseksi omasta äidinkielestään kyetäkseen ymmärtämään muita kieliä ja niiden muodostumista. Kielellinen tietoisuus merkitsee ulkopuolista asennetta

kieleen, kieli on ajattelun ja pohdinnan kohde. Kielellinen tietoisuus tarkoittaa laajemmassa määrittelyssä myös uteliaisuutta kieleen, kielitajun ymmärtämistä ja kielen merkityksen oivaltamista kaikessa ajattelun toiminnoissa.

Kielellisen tietoisuuden ja sen tärkeyden ymmärtäminen opetuksessa on yksi opettajan tärkeimpiä johtolankoja kielenopetuksessa. Ymmärrys siitä, mikä ohjaa kielellistä tietoutta ja kuinka sitä voi kehittää, on olennaista kaikessa opetuksessa. Kielellisten virikkeiden kehittäminen niin sanottujen kielellisten ahaa-elämysten luomiseen on hyvin tärkeä seikka kielen opetuksessa ja oppimisessa. Kuinka hienoa onkaan huomata kielen monivivahteisuutta ja leikkiä sillä avoimin mielin? Yksi olennaisimmista opettajan tehtävistä onkin mielestäni virittää lapsen uteliaisuus kieleen ja innostaa kielellä leikkimiseen. Uteliaisuuden tukeminen kasvattaa ja kehittää lasta kielellisenä toimijana. Lapsi ei myöskään opi pelkäämään kieliä, vaan ymmärtää, että kieliä voi harrastaa ja että ne voivat olla rikastava kokemus. Herkistyminen ja herääminen toimivat porttina kieliin.

Kieltä ja kasvatusta leikkien Tammelan koulussa Tampereella

Tammelan koulussa Tampereella on ollut kielikerhotoimintaa kahden vuoden ajan HIP (Harrastava iltapäivä) -projektin myötä. Kielikerho on suunnattu kakkosluokkalaisille, ja ryhmäkoko on maksimissaan 14 oppilasta. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa koulupäivän jälkeen. Kielikerhoa ohjaa useampi kielenopettaja vuorotellen. Tänä vuonna opettajat ovat ohjanneet oman kielensä kerhoa noin viisi kertaa. Näin oppilaat ovat saaneet tutustua useaan kieleen: ranskaan, saksaan, espanjaan, englantiin ja ruotsiin.

Kielikerhon ohjaajalla on melko vapaat kädet kielikerhotoiminnan ohjauksessa ja suunnittelussa. Sitä ei sido opetussuunnitelma tai mikään muu sisällöllinen ohjeistus. Kielikerhon vetäminen on innostavaa kielenopettajalle ja siellä voi käyttää erilaisia metodeja ja tietenkin luovuutta. Kerhopedagogiikka on erilaista kuin formaalin opetuksen pedagogiikka. Opettajan omat kiinnostuksen kohteet ja innostus kieltä ja kulttuuria kohtaan ovat ensisijaisia. Vapaus, omaehtoisuus ja luovuus ovat opettajan motivaattoreita.

Kielikerhossa leikin varjolla oppiminen on tärkeää. Leikit ovat hyvin merkityksellinen osa kerhon toimintaa. Lapset pitävät leikkimisestä, se on heille luonnollinen käyttäytymistapa. Perinteiset lasten leikit esim. värikuningas, tuolileikki, patsasleikki ja sokkoleikki ovat oppilaiden mielestä mieluisia, ja niitä voi hyvin käyttää kielen opetukseen ja kielen maisteluun. Lapset eivät kyllästy ja osallistuvat todella mielellään leikkeihin. Leikeissä kieli ei todellakaan ole lasten mielissä etusijalla, vaan leikin ilo ja toisten kanssa puuhaaminen. Erilaisten leikkien lisäksi kerhoissa pidetään yhdet tai kahdet juhlat lukukaudessa. Juhlissa tuodaan esiin myös ruokakulttuuria esittelemällä eri maiden herkuja. Juhlat jäävät lasten mieleen, ja moni pitää niitä kerhon kivoimpana asiana.

Askartelu ja kulttuuri kulkevat käsi kädessä. Juhlapyhien muistaminen ja niihin osallistuminen askartelemalla on suosittu toiminto. Kerhossa askarrellaan muun muassa lippuja, joulukalenteri, Halloweenkoristeita ja juhlapyhiin liittyviä kortteja (joulu-, pääsiäis-, ystävänpäivä-, isän- ja äitienpäivä- sekä syntymäpäiväkortteja).

Musiikin kuuntelu on tärkeä toiminto, jota tehdään melkein joka tunnilla. Erilaisista videoista, jotka valitaan iän ja helppouden mukaan, oppii sanoja ja sanontoja tai ainakin kuulee kielen rytmin ja intonaation. Kielen kuulostelu, vaikka sisältöä ymmärtämättä, on myös tärkeää, sillä se kehittää käsitystä kielen erilaisuudesta ja ”kauneudesta”. Musiikki on oivallinen keino etenkin motivoimiseen, ääntämisen harjoitteluun ja kulttuuriin tutustumiseen. Viihtyvyys ja virkistyminen ovat myös tärkeitä: musiikki tuo iloa ja vaihtelua, laulujen kuunteleminen ja laulaminen vahvistavat yhteisöllisyyttä.

Kieleen liittyvien tehtävien on oltava helppoja, ei oppikirjamaisia, koska kieleen vasta tutustutaan. Tehtäviä

tehdään aihepiireittäin: minä itse, perhe, koulu, tervehdykset, värit, numerot, eläimet ja vaatteet.

Leikin, siis opin

Tutkimukseni mukaan kielikerho on lasten mielestä mukava paikka oppia vieraita kieliä. Lasten omaehtoisuus ja luova pedagogiikka tarjoavat oppimiselle suotuisat lähtökohdat ja ilmapiirin. Oppiminen on hauskaa ja tapahtuu lapsille ominaisella tavalla: *leikkimällä*.

Lasten kiinnostus ja innostus vieraisiin kieliin alkaa jo varhain. Heillä on tietoa kielistä jo ennen kielten tuntien alkua. Todennäköisesti he hakeutuvat siitä syystä myös kielikerhoon. Kielikerho onkin loistava paikka herättää ja ylläpitää lapsen innostusta jo aikaisessa vaiheessa. Kielten varhainen tuominen kouluopetukseen olisikin suotavaa. Kielikerho kuuluu koulun kerhotoimintaan ja on näin ollen yksi vaihtoehtoinen kanava kielten varhaiseen esittelemiseen koulussa.-

Kielten oppiminen on suoranaisesti yhteydessä toimintaan. Leikki on oppimisen ideaalitilanne; lapsi on hyvin vastaanottavainen leikkiessään. Mielenkiintoista on huomata, että vaikka lapsi itse kokee kielen itsessään vaikeaksi, lapsen oppimiseen se ei kuitenkaan vaikuta. Mielestäni se, että vaikeus ei lannista lasta kielenoppijaa vaan pikemminkin kannustaa opiskelemaan, on myös tärkeä havainto. Opettajien ei pidä korostaa kielen vaikeutta ja sen oppimisen vaikeutta, vaan tukea motivaatiota ja kiinnostusta kieleen. Halu oppia kieliä motivoi vahvasti. Voidaankin puhua itseohjautuvasta halusta oppia. Kukaan ei pakota oppilaita kielikerhoon, vaan omaehtoinen osallistuminen ja halu oppia ovat kaikkein tärkeintä.

Kaverit ovat myös tärkeitä kielikerhossa; yhteinen harrastus kavereiden kanssa ja uusien kavereiden saaminen kerhossa on tärkeää. Kerhossa on helppo viihtyä, kun siellä on kavereita ja mukava ilmapiiri. Parhaimmillaan kerhoryhmä muodostuu tiiviiksi yhteisöksi, jossa kaikista ryhmän jäsenistä tulee tärkeitä. Yhteisöllisyys onkin yksi hyvän ilmapiirin ja oppimisen tae.

Kielikerho on lapsille loistava paikka tutustua kieliin ja innostua kielistä. Kiinnostavaa tutkimuksessani oli huomata, että kaikki kielikerhon 2.-luokkalaiset miettivät eri kielivaihtoehtoja. Vaikka he valitsisivat A1-kielekseen englannin kielen, he aikovat hyvin vahvasti valita toiseksi kieleksi jonkin muun vieraan kielen. Näin ollen voidaan päätellä, että tutkimieni kielikerhojen jäsenet olivat kaikki kiinnostuneita kielistä. Vierauden pelko kaikkosi, ja lapset olivat hyvin vastaanottavaisia. Kerhoissa onnistuttiin herättämään lapsen kiinnostus kieliä kohtaan. Voidaan todeta, että kielikerho on hedelmällinen tapa vaikuttaa 2.-luokkalaisten kielivalintoihin. He eivät vielä olleet tehneet valintojaan ja olivat hyvin avoimia kaikille mahdollisuuksille.

Tutkimukseni tuloksista käy ilmi, että kerhotoiminta on hyvin tärkeää toimintaa oppilaiden kielellisen tietoisuuden kehittämisessä ja kielelliseen heräämiseen innoittamisessa. Kerhossa luodaan tavoitteita tulevaisuuden kielenoppijoille. Kielikerho motivoi oppijoita tiedostamaan omaa osaamistaan ja löytämään mielenkiinnon eri kieliä ja kulttuureita kohtaan.

Kirjoittaja on Tammelan alakoulun ranskan ja englannin kielen opettaja.

Lähteet:

Pirttinokka, Nina 2012. "Leikin, siis opin." Kieltä ja kasvatusta kielikerhossa. Pro gradu -tutkielma.

Kasvatustieteiden yksikkö/Tampere.